

VerWijzer GGZ

Yulius ontvangt keurmerk TOPGGz

Yulius heeft voor haar autismebehandelingen voor kinderen, jongeren en jongvolwassenen het keurmerk TOPGGz ontvangen. Met dit kwaliteitsmerk behoort Yulius tot Nederlands beste topklinische ggz-afdelingen. Ellen Hoogervorst en Dennis Bastiaansen: 'Een kroon op jarenlang hard werken.'

Het keurmerk TOPGGz is het neusje van de zalm voor Nederlandse topklinische ggz-afdelingen. Alleen de afdelingen die voldoen aan strenge criteria op het gebied van patiëntenzorg, wetenschappelijk onderzoek, innovatie en onderwijs, komen in aanmerking

voor het kwaliteitsmerk. Cliënten en verwijzers weten met het keurmerk direct waar ze aan toe zijn en welke ggz-afdelingen erkende topspecialistische geestelijke gezondheidszorg leveren. Op 15 juni jl. heeft Yulius zich mogen aansluiten bij het rijtje van

Nederlands beste ggz-afdelingen. Ellen Hoogervorst, directeur bedrijfsvoering Yulius Autisme: 'Het keurmerk kregen we voor de autismebehandelingen voor kinderen, jongeren en jongvolwassenen. Een erkenning voor onze inzet en ijver.'

Palet aan behandelingen

Ongeveer tweehonderd medewerkers van Yulius bieden dagelijks hulp aan mensen met een autismespectrumstoornis en hun naasten. Cliënten krijgen een klinische, deeltijd- of poliklinische behandeling. Ook kunnen kinderen en jongeren in aanmerking komen voor een beschermde woonvorm. Zelfredzaamheid en het op gang brengen van een vastgelopen ontwikkeling van de cliënt staan centraal: het kind dat zelfstandig leert spelen of de puber die alleen leert reizen met het openbaar vervoer.

Yulius staat bekend om haar lange traditie van klinische behandelingen voor mensen met autisme. Dennis Bastiaansen, kinder- en jeugdpsychiater en clustermanager behandelingen klinieken: 'Vaak komen mensen bij ons terecht als ze met behandelingen elders vastlopen. Wij maken een inschatting van de problemen én de mogelijkheden. Daarmee gaan we gezamenlijk aan de slag.' 'We hebben

Ellen Hoogervorst en Dennis Bastiaansen: "Het keurmerk was nooit binnengehaald zonder de kennis en geestdrift van onze professionals."

IN DIT NUMMER

Yulius ontvangt keurmerk TOPGGz

VERS-training bij een emotieregulatiestoornis

Prima Coaching

Congres De kracht van autisme

Aanmeldroute voor verwijzers

Poli onvoldoende verklaarde lichamelijke klachten

Agenda

Publicaties

Colofon

een mooi palet aan behandelingen,' vult Ellen aan. 'Wij hoeven niet te denken vanuit het aanbod, maar kunnen kijken wat het beste past bij de persoon.'

Ervaring en geestdrift

Het keurmerk TOPGGz komt niet uit de lucht vallen. Anderhalf jaar voorbereiding ging eraan vooraf, met in termijnen opdrachten, feedback en visitaties door de commissie. Dennis: 'Er werd gekeken naar het niveau van de patiëntenzorg, de mate van innovaties en het wetenschappelijke karakter van ons werk. Vanaf het begin was duidelijk dat we op zorggebied en innovatie alles op een rijtje hadden. Yulius staat bekend om het ontwikkelen van vernieuwende behandelmethoden en interventies.' Dennis vervolgt: 'Punt drie, wetenschappelijk onderzoek, had pittige criteria. Daardoor bleef het tot het laatste moment spannend.' Het keurmerk was nooit binnengehaald zonder de kennis en geestdrift van onze professionals, menen beide medewerkers. 'Onze jarenlange ervaring met het gericht behandelen van autisme is doorslaggevend geweest', vertelt Dennis.

vervolg artikel op pagina 2

VERVOLG ARTIKEL PAGINA 1

Stroomversnelling

Dankzij de aanvraag zijn bestaande plannen aangescherpt. Zo is het meten van behandel-effecten (ROM) versneld doorgevoerd en is de bestaande samenwerking met de afdeling Kinderpsychiatrie van het Erasmus Medisch Centrum in een stroomversnelling gekomen. Ellen: 'Het keurmerk heeft gediend als een stok achter de deur. Het heeft ons geholpen met het formaliseren en organiseren. Er ligt nu een heldere visie op tafel, een stevig samenwerkingsverband, een onderzoekskalender en een publicatieplan.' Het kwaliteitsmerk biedt ook volop kansen voor de toekomst. 'We hopen dat samenwerking met andere instellingen en het werven van goede professionals makkelijker zal gaan', merkt Ellen op. 'Ook het aanvragen van subsidies voor toekomstig wetenschappelijk onderzoek en het overdragen van kennis wordt toegankelijker. Zo kunnen we de behandelingen voor autisme nog meer verbeteren.'

In beweging blijven

De officiële uitreiking van het keurmerk is in januari 2012. Tot die tijd zit Yulius niet stil. Er wordt hard gewerkt om de wachttijden te verkorten. Waar voorheen de wachttijd voor een poliklinische behandeling een jaar was, is de wachttijd inmiddels teruggebracht naar een half jaar. Er wordt naar een nog kortere wachttijd gestreefd. Daarnaast zijn er plannen om de aanmelding, die nu nog op twee manieren verloopt, organisatiebreed en eenduidig te regelen. Bovendien blijft Yulius de komende tijd aandacht geven aan ontwikkeling en innovatie. Ellen: 'Dat kan ook niet anders, want innovatie zit in de genen van onze medewerkers.' Dennis vult aan: Het keurmerk helpt ons daarbij. Het stimuleert ons om in beweging te zijn en te blijven. ●

VERS-training

voor mensen met een emotieregulatiestoornis

Yulius verzorgt vaardigheidstrainingen voor mensen met een borderline persoonlijkheidsstoornis of daarop lijkende problematiek. Uit onderzoek blijkt dat behandeling met VERS (vaardigheidstraining emotieregulatiestoornis) leidt tot een grotere reductie van symptomen en een grote verbetering van kwaliteit van leven.

Voor wie

In de VERS-training wordt niet de term borderline persoonlijkheidsstoornis (BPS) gebruikt, maar emotieregulatiestoornis. Deze term beschrijft beter met welke problemen iemand worstelt. De training kan worden aangeboden als een cliënt zich herkent in het moeilijk kunnen reguleren van emoties.

Mensen met een emotieregulatiestoornis:

- zijn zeer gevoelig voor emotionele prikkels
  - reageren heel sterk op emotionele prikkels
  - keren langzaam terug naar een emotioneel 'basisniveau' (rust).
- VERS I is bedoeld voor volwassenen die zich herkennen in het moeilijk kunnen reguleren van emoties (dus niet alleen voor mensen met de diagnose BPS).

Opzet van de training

De training heeft twintig wekelijkse bijeenkomsten van 2,5 uur in een groep van maximaal twaalf cursisten. Er worden verschillende technieken aangeboden waarmee de cursisten hun emoties beter leren reguleren en meer evenwicht kunnen aanbrengen in hun leven. De training bestaat uit vier onderdelen:

1. Psycho-educatie

Voorlichting over emotieregulatieproblematiek.

2. Emotieregulatievaardigheden

Herkennen en beïnvloeden van het oplopen van emoties. Negatieve gedachtepatronen opsporen en veranderen. Ander gedrag toepassen waardoor er meer grip op emoties ontstaat.

3. Gedragsvaardigheden

Evenwicht leren aanbrengen in het dagelijks leven door zaken als eten, slapen, sporten, ontspanning en gezondheid op orde te brengen.

4. Emotiehanteringsplan

Het opstellen van een individueel plan waarmee de cursus wordt afgerond. Dit plan beschrijft hoe en op welk moment de geleerde vaardigheden gebruikt kunnen worden en hoe de omgeving daarbij betrokken kan worden. Dit plan blijft ook na het volgen van de VERS een hulpmiddel.

De training wordt gegeven door twee trainers. Familie en andere betrokkenen vormen, op verzoek van de cursist, een persoonlijke steungroep. Ze bespreken met hun steungroepleden wat ze in de cursus hebben geleerd. Zo leren cursisten en steungroepleden een gemeenschappelijke taal om over de problemen te kunnen praten. Gedurende VERS I zijn er twee informatieve bijeenkomsten voor de leden van de steungroep en de cursisten.

Voor deelname is het van belang dat iemand voldoende motivatie heeft, bereid is een steungroep samen te stellen, huiswerk te maken en alle trainingen te volgen (bij het missen van drie bijeenkomsten stopt de training).

Wanneer kunt u als verwijzer denken aan de VERS-training?

Belangrijk is:

- Herkent de cliënt zich in de kenmerken van emotieregulatieproblematiek?
- Is hij/zij bereid en in staat om huiswerk te doen voor de training?
- Kan de cliënt een steungroep formeren?

Er wordt een behoorlijke investering van de cliënt gevraagd; een VERS-training volg je niet, maar doe je.

Hoe meldt u iemand aan?

Om de VERS te volgen heeft een cliënt een verwijzing van een huisarts nodig. Na aanmelding bij Yulius krijgt de cliënt een uitnodiging voor een intake, waarin in overleg met de hulpverlening besproken wordt of de training iets voor de cliënt is.

De VERS-training is altijd onderdeel van de behandeling. Voorwaarde voor deelname is dat de cursist tijdens de VERS-training ook contact heeft met een individuele behandelaar. ●

Een VERS-training volg je niet, maar doe je.

Prima Coaching, grote kans op succes

Negen van de tien jongeren met ernstige gedragsmoeilijkheden die begeleid worden door een jobcoach slagen erin betaald werk te behouden. Deze conclusie uit het onlangs verschenen TNO onderzoeksrapport 'Routekaart naar werk voor jongeren met ernstige gedragsmoeilijkheden' onderstreept het belang van Prima Coaching.

Prima Coaching is onderdeel van Prima Arbeidstoeleiding, een zelfstandige stichting binnen Yulius die zich richt op het laten participeren van mensen met psychische beperking op de arbeidsmarkt. Als erkende jobcoachorganisatie heeft Prima Coaching jarenlange ervaring en een uitgebreid netwerk in de regio.

De taken en werkzaamheden van jobcoaches bestaan uit twee onderdelen. In de eerste plaats natuurlijk de persoonlijke coaching van de cliënt bij het vinden en behouden van een arbeidsplaats. Op basis van gegevens uit het assessment van de cliënt én de analyse van de werkplek wordt er een individueel training- en

inwerkprogramma op de werkvloer geboden. De andere taak van de jobcoaches is het ontzorgen van de werkgever. Van belang is dat het dienstverband aan alle kanten klopt, zowel arbeidsrechtelijk als inhoudelijk. Hierbij valt te denken aan de administratie die erbij komt kijken als een werkgever bijvoorbeeld iemand met een WAJONG-uitkering in dienst neemt. Daarnaast is ook het voorlichting geven aan de werkgever en collega's over de ondersteuningsbehoefte van de cliënt, een belangrijke taak.

Neem voor meer informatie contact op met Prima Coaching via prima@yulius.nl of 088 405 14 62. ●

Congres De kracht van autisme

Op 15 en 16 november is in theater Het Kruispunt (Barendrecht) het congres De kracht van autisme. Tijdens dit congres ligt de focus niet op de moeilijkheden die gepaard gaan met deze ontwikkelingsstoornis, maar richten de onderwerpen zich juist op de sterke eigenschappen van mensen met autisme. Bekende nationale en internationale experts geven tijdens het tweedaagse congres lezingen en workshops, gericht op specialisten uit verschillende werkvelden. De eerste dag staat in het teken van wetenschap en innovatie op het gebied van autisme. Tijdens de tweede dag wordt de vertaling naar de dagelijkse praktijk gemaakt.

Het congres wordt georganiseerd door Erasmus MC, Lucertis-SARR, Riagg Rijnmond en Yulius.

Tevens is er in verband met de pensionering van Izak Gelderblom, directeur van Yulius Autisme, een feestelijk afscheid.

Voor meer informatie kunt u mailen naar: congresbureau@yulius.nl.

Aanmeldroute voor verwijzers binnen de zorg

Regio Barendrecht en omstreken

Meervoudige en complexe kinder- en jeugdpsychiatrie

Acute aanmelding

Indien er sprake is van een acute situatie kunt u telefonisch contact opnemen met Yulius.

U belt **0180 69 11 11** en wordt doorgeschakeld met één van de medewerkers van Bureau Aanmelding.

- contactgegevens van ouders/verzorgers en de verwijzer;
- kopieën van reeds uitgevoerde onderzoeken;
- indien aanwezig een DSM IV-classificatie en een IQ-bepaling.

U kunt de informatie sturen naar:

Yulius
t.a.v. Bureau Aanmelding
Postbus 211
2990 AE Barendrecht

Consultatie
Bureau Aanmelding heeft op werkdagen van 9-12 uur telefonisch spreekuur op 0180 69 11 11.

Wachttijden
Voor actuele wachttijden verwijzen wij u naar: www.yulius.nl/verwijzers/verwijzers-zorg/wachttijden.html

Regio Dordrecht/Gorinchem en omstreken

Kinder-, jeugd-, volwassen- en ouderenspsychiatrie

Acute aanmelding

Als uw cliënt in crisis verkeert, kunt u telefonisch contact met onze cliëntenstroom opnemen. Tijdens kantooruren kunt u bellen naar één van onze coördinatoren cliëntenstroom op nummer **078 633 88 00**.

Buiten kantooruren kunt u contact opnemen met de Crisisdienst Buiten Kantooruren (CBK) via de Centrale Post Ambulancevervoer (CPA).

Reguliere aanmelding
Wanneer u als verwijzer psychiatrische problematiek vermoedt, kunt u via ons aanmeldformulier uw cliënt aanmelden. Dit formulier kunt u telefonisch aanvragen bij onze coördinatoren cliëntenstroom via **078 633 88 00**. U vult het aanmeldformulier in en stuurt dit per post of fax naar de cliëntenstroom van Yulius.

Yulius

t.a.v. Cliëntenstroom
Hellingen 21
3311 GZ Dordrecht
Fax 078 633 88 01

Consultatie

De coördinatoren cliëntenstroom zijn op werkdagen bereikbaar op 078 633 88 00.

Wachttijden

Voor actuele wachttijden verwijzen wij u naar:

www.yulius.nl/verwijzers/verwijzers-zorg/wachttijden.html

Preventie

Voor cursussen, trainingen en voorlichtingsbijeenkomsten van de afdeling Preventie kunnen belangstellenden zich schriftelijk, telefonisch of per e-mail aanmelden bij het secretariaat van de afdeling Preventie. Verwijzing is hierbij niet noodzakelijk, cliënten kunnen zich rechtstreeks aanmelden.

Het secretariaat is van maandag t/m donderdag bereikbaar van 9.00 – 17.00 uur via 078 654 50 75 of e-mail, preventie@yulius.nl.

Bureau Aanmelding

Edith Huinck, Karen Stuifzand, Jiska Eberwijn

Coördinatoren cliëntenstroom

Nicoline Schwartz, Cor Wullink, Hanneke Dane, Kees Broos, Leo Knops, Jeanine Ploeg, Wil van Oeveren, Marian de Bruijn en Kirsten van den Berg

Polikliniek onvoldoende verklaarde lichamelijke klachten voor ouderen

De polikliniek voor ouderen van Yulius biedt specifiek voor mensen boven de 60 jaar een diagnostisch traject bij onvoldoende verklaarde lichamelijke klachten. Dit traject kan worden afgesloten met een advies aan de verwijzer over een behandelaanbod op locatie. Verwijzers zijn bij voorkeur de huisarts of de medisch specialist.

Onvoldoende verklaarde lichamelijke klachten kunnen op alle leeftijden voorkomen, zowel op zichzelf staand als naast andere, beter te verklaren lichamelijke aandoeningen. Bij mensen boven de 60 jaar is vaak een toename van lichamelijke klachten waarneembaar. Deze worden soms toegeschreven aan het ouder worden waardoor patiënten zich niet altijd serieus genomen voelen. Hierdoor kan het bovendien voorkomen dat zij van nader onderzoek en/of behandeling worden uitgesloten.

Voor huisartsen en GZ-psychologen die vaker met patiënten te maken hebben met onvoldoende verklaarde lichamelijke klachten kan het lastig zijn om uit elkaar te houden wat een

nieuwe klacht is en wat past bij het patroon van onvoldoende verklaarde lichamelijke klachten. Vaak voelen deze hulpverleners zich machteloos tegenover het langdurig en soms dramatisch aandoende leed.

Het kan voor de patiënten heel verhelderend werken om bij de polikliniek voor ouderen het diagnostisch traject te doorlopen en een advies terug te krijgen hoe met deze klachten om te gaan. Met name is het van belang dat de huisarts op deze wijze de regiefunctie behoudt en dat hij wordt ondersteund bij het beperken van overbodig onderzoek waardoor mogelijke iatrogene schade wordt voorkomen.

Indicaties

Mensen die aangemeld kunnen worden voor het diagnostisch traject zijn 60 jaar of ouder en kampen langdurig met klachten van lichamelijke aard. Deze mensen zijn adequaat onderzocht door de huisarts en/of een medisch specialist waarbij de bevindingen van het onderzoek vrijgegeven zijn. Somatische problematiek moet, waar mogelijk, adequaat behandeld zijn.

Voorbeelden van dergelijke klachten zijn: pijn van chronische aard, vermoeidheid van

chronische aard, verminderde functie of juist veranderde functie (loopprobleem, tremor, vallen, enz.) en alle daarbij voorkomende beperkingen.

Contra-indicaties

- Psychiatrische acute problematiek bij iemand die nog niet eerder psychiatrisch onderzocht is
- Actuele psychiatrische problematiek van andere aard (psychose, depressieve of manische episode van bipolaire stoornis enz)
- Middelengebruik als hoofddiagnose op as 1 van DSMIV
- Persoonlijkheidspathologie als hoofddiagnose op as 1 van DSMIV
- Onvermogen om naar de polikliniek te komen

Aanmelding

Aanmelding gaat via de coördinatoren cliëntenstroom van Yulius (zie pagina 3 in deze Verwijzer GGZ). Verwijzers kunnen zowel

extern (huisartsen, medisch specialisten) als intern zijn (behandelaars van Yulius). De coördinatoren cliëntenstroom vragen bij aanmelding om alle voorgaande correspondentie over onderzoeken, beeldvormend of anders, diagnoses en behandelingen.

Intake (diagnostisch traject)

De intake bestaat uit twee keer twee gesprekken, met een psychiater en een verpleegkundig specialist GGZ i.o., gevolgd door een adviesgesprek. Zij werken bij de intake volgens het gevolgenmodel. Hierbij wordt niet naar oorzaken gezocht, maar naar de gevolgen van de klachten op diverse gebieden.

Behandeling

Indien behandeling mogelijk is en haalbaar wat afstand betreft (max. 40 km van een Yulius-locatie), wordt dit voorgelegd. Indien de afstand te groot is bestaat er een mogelijkheid tot bemiddeling om behandeling in de eigen regio te vinden. ●

Bij mensen boven de 60 jaar is vaak een toename van lichamelijke klachten waarneembaar.

Colofon

Verwijzer GGZ is een uitgave van Yulius en verschijnt 3 keer per jaar.

Redactie

Ans van der Borght, Edith Huinck, Tirza Molegraaf, Christa Mourik, Iris Noteboom (hoofdredacteur), Henny Versteeg, Joanne Zijlstra

Tekstbijdrage

Femke Kazemier-Rongen (Schrijfbureau Teksttig), Titia Antheunissen (Yulius), Wil Bergwerf (Yulius), Lieny Dortmans (Yulius), Ton Spek (Yulius)

Fotografie Paul van der Blom, Yulius, Nationale Beeldbank

Vormgeving Haagsblauw, Den Haag

Drukwerk DeltaHage, Den Haag

Verwijzer GGZ wordt gedrukt op FSC-gecertificeerd, recycled papier.

POSITIE FSC

Voor vragen over deze uitgave kunt u contact opnemen met de afdeling Communicatie & Marketing, communicatie@yulius.nl of via 088 405 06 00.

Yulius

Hellingeng 21
3311 GZ Dordrecht
T 088 405 06 00
F 078 633 87 99
www.yulius.nl

Yulius
VOOR GEESTELIJKE GEZONDHEID

AGENDA

Referaten door aios psychiatrie, p-opleiding en leden van de wetenschappelijke staf.

Voor wie Professionals
Wanneer 4 oktober 2011
Waar Cultureel Centrum Landvast te Alblasserdam
Programma
17.00 uur Borrel
17.30 uur Hofreferaat aios psychiatrie (Marjan de Muynck)
17.50 uur Discussie
18.00 uur Hofreferaat p-opleiding (Laura Schellekens)
18.20 uur Discussie
18.30 uur Hofreferaat stafid (Hester Langbein)
19.05 uur Discussie
19.15 uur Einde

Voor wie Professionals
Wanneer 6 december 2011
Waar Cultureel Centrum Landvast te Alblasserdam
Programma
17.00 uur Borrel
17.30 uur Hofreferaat aios psychiatrie (Anneloes van Bodegraven)
17.50 uur Discussie
18.00 uur Hofreferaat p-opleiding (Mandy Wisman)
18.20 uur Discussie
18.30 uur Hofreferaat stafid (Kristol Kalkers & Maartje Kersemaekers)
19.05 uur Discussie
19.15 uur Einde

Meer informatie en aanmelden

Mevrouw A. Bouman, a.bouman@yulius.nl of 088 40 50 600

PUBLICATIES

MEDEWERKERS YULIUS

Hieronder vindt u een overzicht van publicaties van medewerkers van Yulius. Als u belangstelling heeft voor een of meer artikelen, kunt u deze opvragen bij onze bibliotheek. Neem hiervoor contact op met mevrouw Timmermans, via t.timmermans@yulius.nl of 088 40 50 600.

Neurocognition and recovery in first episode psychosis
Faber, G., Smid, H.G., Van Gool, A.R., Wunderink, L., Wiersma, D., van den Bosch, R.J.
Psychiatry Research (2011) Jun 30; 188(1):1-6

'Steroïdpsychose' bij behandeling van dreigende vroeggeboorte

Koster, I.M.E., de Jong, M.H., Derksen, M.Th., Van Gool, A.R.
Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde (2011); 155:A2770

Recognition of psychopathology with religious content by clergy members: a case vignette study

Noort, A., Braam, A., Van Gool, A.R., Beekman, A.
Mental Health, Religion & Culture (2011), 1-11

Autisme: Empathie versus systeemdenken

Hansen, M.
Wetenschappelijk Tijdschrift Autisme (2011); 1:23-32

De bomen en het bos

Wisman, P.
Silhouet NedKAD 2011; 1:20-23